

Arenen kirjalliset kommentit selvitykseen jatkuvan oppimisen palveluorganisaation perustamisesta

Suomen tulee vahvistaa korkean osaamisen yhteiskuntana. Painopisteenä on oltava koko väestön osaamistason kohottaminen vastaamaan työelämän nousevaa vaatimustasoa. Tässä on hyödynnettävä tutkintokoulutusta, jatkuvaa oppimista ja henkilöstökoulutusta. Osaamistason nostaminen koskee niin työllisiä, työttömiä kuin erilaisen taustakoulutuksen suorittaneita henkilöitä työvoiman ikääntyessä ja osaamisen vanhentuessa.

Kommenteilla olevan selvityksen lähtökohtana on, että Suomeen tarvitaan kokoava rakenne OKM:n ja TEM:n hallinnonalojen yhteisenä jatkuvan oppimisen palveluorganisaationa. Rakenteeksi esitetään uuden organisaation – viraston -perustamisesta Opetushallituksen yhteyteen.

Valitettavasti selvityksestä ei käy ilmi onko esitykselle uudesta organisaatiota (virasto) arvioitu vaihtoehtoja, joilla voitaisiin saavuttaa asetetut tavoitteet. Tällaisia toimia voisivat olla muutokset nykyisten korkeakoulujen ja oppilaitosten koulutustoimintaa koskeviin säädöksiin. Arene ei pidä perusteltuna nykyisestä koulutusjärjestelmästä ja sen palveluverkosta irrallisen jatkuvan oppimisen järjestelmän luomista.

Resurssit

Esityksen heikkous on, että uuden organisaation perustamisen tai sen varsinainen toiminnan edellyttämiä resursseja ei ole yritetty luottavasti arvioida. Organisaatio esitetään perustettavaksi Opetushallituksen yhteyteen. Palvelukeskuksen esitetyt tehtävät poikkeavat Opetushallituksen nykyisistä ydinprosesseista, joten on vaikea nähdä, että jo nyt aliresursoidusta OPH:stä siirtyisi henkilöä uuteen organisaatioon.

Esityksestä ei selviä miten uusi hankintatoiminta olisi tarkoitus rahoittaa. Tämän vuoksi herää epäily, että tämä tapahtuisi siirtämällä nykyisiä koulutuksen määrärahoja markkinoilla tapahtuvaan kilpailutukseen. Tämä puolestaan väistämättä heikentäisi korkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien kykyä vastata työelämän erilaisiin koulutustarpeisiin.

Hankintatoiminnan osalta näyttää myös epäselvältä se, kenelle ja mitä hankintatoiminnalla olisi tarkoitus hankkia. Julkisen koulutusjärjestelmän palvelut ovat jo kohtuullisen hyvin tarjolla kansalaisille, kysymys kai enemmän on siis oikeanlaisen tarjonnan kehittämisestä.

Esityksestä ei selviä, mikä on valtakunnallisen keskitetyn koulutuksen hankinnan suhde ely-keskusten työvoimakoulutuksen hankintatoimintaan.

OECD esitti helmikuussa 2020 toimia jatkuvan oppimisen ohjausjärjestelmän kehittämiseksi. Tätä työtä on Suomessa tehty ministeriövetoisesti ELO-hankeissa yli 10 vuoden ajan heikoin tuloksin. Kommenteilla olevasta esityksestä ei selviä miten perustettavan organisaation ohjauspalvelut poikkeaisivat nykyisestä tarjonnasta. Esityksestä jää myös epäselväksi mikä on esitettyjen ohjaus- ja neuvontapalveluiden suhde TE-palveluiden, yrityspalveluiden ja koulutuksen tuottajien tarjoamaan ohjauspalveluun.

Arene muistuttaa, että työmarkkinoiden kohtaanto-ongelma on monimutkainen kokonaisuus, johon liittyy muitakin asioita kuin osaamisen ja koulutuksen kysymykset. Valtakunnallista hankintatoimintaa järjestettäessä on huomioitava ihmisten liikkuvuuteen vaikuttavat kannusteet, kannustinloukot ja muut tekijät, joita ei koulutustarjonnalla ratkota.

Yhteenveto:

Esitys vaikuttaa kiireellisesti valmistellulta, jossa tärkeintä on itse organisaation perustaminen ei sen menestyksellisen toiminnan varmistaminen.

Arene ihmettelee kiirettä, jolla jatkuvan oppimisen palveluorganisaation perustamista viedään eteenpäin. Ottaen huomioon esityksen periaatteellinen merkitys se olisi ansainnut aidon lausuntokierroksen.

Arene oudoksuu selvityksen liitteessä kuvattua jatkuvan oppimisen palveluekosysteemiä, jossa korkeakoulut ja koulutuksen järjestäjät ovat yhdessä pienessä laatikossa, vaikka ne vuosittain kouluttavat lähes 600 000 suomalaista.